

KULTUR och BARBARI

Av författarinnan Elin Wägner.

Kriget är ett nederlag för mänskligheten. Detta erkännande i urtimans frontalar var ett spontant uttryck för en känsla och rönste gensvar i våra beklämda sinnen. I den allmänna diskussionens rytm kom först en våg av hopplöshet över detta nederlag. Det tolkades så att vi från vår höga kulturståndpunkt återfallit i barbari. Civilisationen hade inte rätt på det primitiva, det ofterrättliga hos människan hette det.

Uppdelningen mellan dem som försvarade den västerländska kulturen och dem som hotade den, existerade redan då, naturligtvis — eftersom den hade åtskilliga skäl för sig, ehuru inte alla av dem lika goda. Men först det orättfärdiga överfallet på Finland hade den effekten att linjera ut i eldskrift en kulturgräns längs efter Sovjetväldets västgräns.

Med ens var alla på den rätta sidan, befriade från ansvar i det faktum att Europa ligger mörklagt, desorganiserat, desorienterat och ångestfullt bakom de underjordiska stridslinjer där den manliga värnkraften ligger nergrävd. Detta tillstånd var nämligen helt och hållet barbarsidans fel. Vi tog oss inte tid att betrakta barbarsidan och se efter vad Darwin, Haeckel, Marx, Maxim, Haber och Nobel, för att nämna några namn, hade för del i formningen av den särdeles produkt av ryskt väsen och massa med västerländsk civilisation, som vi nu ser i aktion på de politiska och militära fronterna i öster.

Samtidigt hånade vi en smula detta s. k. barbarfolk för bristande effektivitet därför att det tydligen har satt upp ett passivt motstånd mot att låta sig omformas av den väsensfrämmande världsbild och teknik som importerats västerifrån. Kanske borde vi i stället ha sagt oss, att vi snarare står inför en tillfällig kombination av krafter än inför en djupgående omvandling av det ryska folket till teknici och militärer, vilken, om den lyckats, ur vår synpunkt sett ju varit det värsta som kunnat hända.

Den stora känslkraft som smitt ihop denna "kulturfront" är hos oss förmåelsen av ödesgemenskap med ett litet land som kämpar tappert mot en väldig övermakt. Men hur kunde vi ändå så fort och moständslöst över hela linjen anamma ideologien om kulturförsvar mot barbari? Kanske därför att det fanns så få som betraktade det öde vilket går över Europa som upplösning av en urartad, jämviktslös kulturform eller befrielse från dess överdrifter, orimligheter och övermod.

En rättmätig indignation är inte rätta humöret för självkritik, och det är nästan väl sent att föra fram kravet på självbehärskning. Men det är så viktigt för oss att kunna fatta vad som sker och väga de krafter som står mot varann, att man inte kan släppa

kravet på besinning ens nu. Det vore att släppa tanken på vår folkförsonande uppgift för oberäknelig tid framåt.

Om människorna återföle i sina primitiva instinkter, vilket de inte kan, ty det primitiva själstillståndet i all sin komplicerade egenart är förlorat, så skulle resultatet aldrig bli något så hemskt som det vi nu åstadkommit. De primitiva kände sin enhet med universum och var oerhört rädda att bryta mot samhörighetens lag. De hade stränga normer för uppförande som höll sig av sin inre auktoritet, vilket vi inte längre har.

Den allra senaste strömningen i diskussionen är den att kriget och krigsfaran mobiliserar okända krafter hos människan. Detta är riktigt, fast det också är andra krafter som mobiliseras. Men det är ett fruktansvärt underbetyg mot vår kultur av dess försvarare. Vad är det för liv vi lever i vår kultur under fredstid, då det ska behövas att alla förstörelsens krafter släpps lösa även mot oskyldiga och oangående och att omätliga framtidsmöjligheter stryps för att vi ska få möjlighet att använda våra krafter, möjlighet att få känna samhörighet med människorna omkring oss och få någon rikedom och storhet över livet? Den tid vi tillbringar i "dessa våra underbara kroppar" mellan de väldiga händelserna födelse och död, borde i sanning få vara sådan att

för
freds-
arbete

Skola vi offra oss själva och våra små för några egoisters makt- och penninglystnad?

den utan krig gäve oss tillfälle till mångsidig kraftutveckling, samhörighetsglädje och värdekänsla.

Denna patetiska uppenbarelse av människans trångmål inom det till det yttersta mekaniserade och specialiserade kulturskede ur vilket kriget utvecklade sig, måste stå klar och manande som en skrift på väggen över allt där idéerna formas ut om hur framtidens värld skall dansa. Kulturens föryngring genom återställande av den mångsidighet som är livets eget signum, måste bli vår lösen, och allt som finns av levande ursprunglig mänsklig kraft måste tas i bruk för detta ändamål, likgiltigt på vilken sida av de tillfälliga kulturfronterna de i dag befinner sig.

Mot framtidslandet skola vi visa de unga vägen. Mot våld och barbari — för fred och frihet skola vi lära dem arbeta.